

# THIQ — tann biokemiski fíggindin

Í kvikmyndinni „The Disease Concept of Alcoholism“ sigur dr. David L. Ohlms, MD, soleiðis frá um evnið THIQ, ið bert finst í heilanum hjá kroniskum alkoholikarum:

„Í læknisindini eru nógv sjúkurlendar, har talan kann vera um ættar-bregði. Hjá súkursjúkum er til dømis í stóran mun talan um ættar-bregði. Nakað líkandi er kanska galdandi við hjartasjúkum. Tá ið læknisindin leggur til merkis, at ættar-bregði er til staðar við-víkandi eini ella aðrari sjúku, hevur hon eisini áhuga fyri, um okkurt kemiskt skuldi verið í ólagi hjá teimum menniskjunum, ið fáa hesa sjúkuna. Er talan um okkurt soverðið hjá kroniskum alkoholikarum?“

Vit meina, at vit tey síðstu 10 árin hava kunnað staðfest eitt biokemiskt evni hjá alkoholikarum. Her er frágreiðing um, hvussu hetta gekk fyri seg:

Tað byrjaði í Houston í Texas. Ein granskarin var í ferð við at gera nakrar læknisindaligar royndir í samband við krabbameins-kanningar. Til hesar royndir var neyðugt at nýta frískar heilakyknur. Sovorðnar kyknur eru ikki so lættar at fáa fatur á; ongar krambuðir eru jú, har tó ber til at keypa slíkt. Granskarin fór tí saman við lögreljun út til morgunin til ruskláss og til stóð at vita, um onkur „sprittari“ skuldi ligið har, sum var deyður um náttina. Hesi „mannalíkin“ vórðu so koyrd til sjúkrahúsið, har hesin granskarin arbeiðdi

við royndunum í samband við krabbameins-kanningarnar.

Ein dagin sat granskarin í matarhøllini á sjúkrahúsinum saman við fleiri starvsfeløgum. Her fóru teir at tosa um tey úrslit, ið kanningin higartil hevði givið. Og undir hesi samrøðuni var tað, at granskarin knappliga segði: „Eg helt sanniliga ikki, at hesir sprittarar tóku heroin.“

Hinir læknarnir vóru vanir at taka imóti sprittarum á skaðastovnum á sjúkrahúsinum, so teir flentu at hesum. „Hoyr nú her,“ sagdu teir, „hesi menniskjuni taka avgjørt ikki heroin. Teir hava ikki so mikið sum ráð til at keypa sær eina flösku av biligum vini.“

## Alkohol - heroin

Granskarin, ið nú fór aftur til kanningarstovuna, hevði fignid ferilin av onkrum, hevði funnið eitt evni í heilanum hjá kroniskum alkoholikarum, eitt evni, ið hevur neyvan skyldskap við heroin. Hetta evni hevur leingi verið kent av læknisindini. Tað verður nevnt Tetrahydro-iso-quinoline, ella fyrri at gera tað lættari bert THIQ. Tá ið eitt menniskja fær eina innsprenning av heroini, verður nakað av evninum niðurbrotið og broytt til THIQ. Men hesir sprittarar høvdu ikki tikið heroin. Og kortini høvdu teir evnið THIQ í heilakyknunum sínum. Hvussu kundi hetta bera til? Tey kom-

andi árin varð nógv granskað til tess at finna út av hesum.

Vit fara nú burtur frá granskanum og tí, ið hann fann út av og fara yvir til nakað, ið er meira fløkt. Men gerst nú ikki orkymlaður. Hetta er ikki so torført. Men neyðugt er við einum sindri av biokemi.

## Náttúran broytt

Tá ið eitt menniskja, ið ikki er alkoholikari, drekkur alkohol, fer tað skjótt úr kroppinum gjøgnum livrina; tað tekur um leið ein tíma at fáa ein litlan úr kroppinum. Í livrini verður alkohol fyrst umbroytt til acetaldehyd. Hetta er eitt sera eitrandi evni, og um tað savnaðist innan í okkum, gjørdust vit álvarsliga sjúk, ja, vit kundu doyð av tí. Men náttúran hjálpar okkum, soleiðis at vit sleppa av við hesi evni ógvuliga skjótt. Náttúran umbroytir tað sera vandaliga til eddikusýru. Síðani fara enn fleiri umbroytingar fram — og eddikusýran umbroyttist til koldioxyd og vatn. Koldioxydið verður útskilt gjøgnum lunguni og vatnið gjøgnum nyruni. Hetta er tað, ið hendir, tá ið menniskja, ið ikki hava sjúkuna alkoholismu, drekkja. Tann sama broytingin fer eisini fram hjá alkoholikarum. Men hjá hesum menniskjum kemur ein broyting afturat, ein eyka kemisk broyting.



## Staðfest við prógvum

Tað, sum granskarin í Houston fann út av, er síðani staðfest við prógvum í hópatali. Hjá alkoholikarum verður eitt litið sindur eftir av tí eitrandi evninum acetaldehyd, ið ikki hvørur. Hetta eiturevnið fer upp í heilan, har tað — aftaná eina sera viltfevandi umbroyting — verður verandi; men nú er tað vordið til hetta umrødda evnið THIQ. Visindamenn hava gjørt ógvur hugtakandi uppdagringar viðvíkjandi hesum evninum.

Í fyrsta lagi kann nevast, at hetta evnið verður skapt beinleiðis í heilanum, og tað verður bert skapt hjá alkoholikarum, ið drekkja; tað finst ikki í heilanum hjá øðrum menniskjum, ið drekkja alkohol.

Í øðrum lagi kann nevast, at evnið THIQ í ógvuliga stóran mun ger ein bundnan at tí. Undir seinna heimsbardaga varð hetta evnið nýtt í sambandi við djóra-royndir. Leitað varð eftir einum evni, ið var minni vana-bindandi enn morfín til verkdoyvandi heilivág, og farið varð so undir at nýta THIQ. Hetta evnið visti seg at vera frálíkt til at taka burtur verk við, men kortini var tað ikki gjørligt at nýta tað til menn-

iskju. Menn varnaðust skjótt, at tað var nógv meira vana-bindandi enn morfín. Læknisindin mátti tiskil heilt lata vera at nýta hetta evni; tað var ið upp á hillina, har tað síðani lá og savnaði dust.

## Rottur og apur

Hitt triðja eyðkenni við THIQ, ið er áhugavert, hevur eisini við vana-bundni at gera. Sum tit kanska vita, eru ávisar rottur, sum tað er ógjørligt at fáa til at drekkja alkohol. Koyr hesar rotturnar inn í eitt búr, har ein skál er við vatni, sum eitt litið sindur av vodka er helt úti. Rotturnar nokta at drekkja tað. Tær vilja bart út doyggja av tosta, heldur enn at drekkja alkohol. Men um vit taka tær somu rotturnar og geva teimum bert eina evarska litla innsprenning av evninum THIQ í heilan, fara djórini alt fyrri eitt at velja alkohol heldur enn vatn. Tey fara turnandi avstað gjøgnum búrið fyrri at koma hagar, ið tey kunnu drekkja vatn, sum vodka er í.

Tað er í veruleikanum soleiðis, at rotturnar verða meira og meira nøgdar, tess meira alkohol verður latið í vatnið. Vit hava sostatt tikið rottur, sum als ikki dæmdu alkohol, og broytt tær til alkoholiskar rottur. Alt, ið

skuldi til, var bert eitt litið sindur av THIQ.

Aðrar djóra-royndir eru gjørdar við apum, sum eru tey djórini, ið vit reint læknafrøðiliga eru mest í ætt við. Vit hava sæð, at so skjótt, sum hetta evnið THIQ er innsprennt í heilakyknurnar á eini apu, so verður tað verandi har. Tað ber til at halda eina apu fría av alkoholi í 7 ár, ið hvussu er. Tá ið apan síðani verður dripin eftir hesi 7 árin, og heilin verður kannaður, visir tó seg, at hetta lögna evnið THIQ framvegis er har. Hetta fær okkum at hugsa um tilgongdina, ið er so væl kend viðvíkjandi sjúkuni alkoholismu. Tak til dømis tey menniskjuni, ið hava verið edrú í 10 ella 25 ár, og so knappliga byrja at drekkja aftur? Alkoholikarin fær alt fyrri eitt tey somu sjúkratekinini, sum tá ið hann drakk fyrri 10 ella 25 árum síðani. Hetta er ikki so lógið. Menniskja, sum eru alkoholikarar, hava framvegis evnið THIQ í sær, eins og tað var við teimum mannaskaptu alkoholisku apunum og rottunum.“

Samandráttur av kvikmyndini og fyristrúnum „The Disease Concept of Alcoholism“ eftir David L. Ohlms, M.D. Copyright 1983 (c). Út-givið av Gary Whiteaker Company, Belleville, Illinois.

